

สภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเพชรบูรณ์*

ณัฐตะวัน ลิ้มประสงค์**

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methodology) โดยขั้นตอนแรกเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และขั้นตอนสุดท้ายเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ 11 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูผู้สอนแต่ละ 3 คน รวม 33 คน และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ชั้นปีที่ 2 จำนวน 130 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง แบบสอบถามความคิดเห็น การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ (f) ค่าร้อยละ (p) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 49.60 อยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการจัดการความรู้เรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ =3.54, S.D.=0.798) 3) รูปแบบการจัดการความรู้เรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ จากการอภิปรายกระบวนการกลุ่ม ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบ ของผู้เข้าร่วม โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ ได้ข้อค้นพบ โดยแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1. ด้านการจัดการปัญหาเร่งด่วน 2. ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน และ 3. ด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, สิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้, สถานศึกษาขนาดเล็ก

* บทความวิจัย

** อาจารย์ ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

The Conditions of Classroom and Learning Environment Management in Small Educational Institutions Belonging to the Office of the Basic Education Commission of Thailand in Phetchabun Province^{*}

Nattawan Limprasong^{**}

Abstract

This study applied the mixed methodology. That is, the qualitative methodology was employed at the beginning and the quantitative methodology, at the final stage of the study. The purposes of this study were (1) to investigate problems and needs of classroom and learning environment management in each educational institution, and (2) to develop the knowledge management format concerning classroom and learning environment management in basic education institutions in Phetchabun. The subjects of this study were collected by using purposive sampling, including 11 schools under Phetchabun Primary Educational Service Area, consisting of school 11 directors, 11 school assistant directors, 11 teachers and 130 second-year students from Phetchabun Rajabhat University. The total number of data providers was 163. The research instruments were unstructured interview and questionnaire. Frequency, Percentage, mean, and standard deviation. The study also required a qualitative analysis for the qualitative data.

The study found that: 1. The overall condition of classroom and learning environment management had the average percentage of 49.60, which was at the medium level. 2. The knowledge management format concerning classroom and learning environment management in basic education institutions in Phetchabun in general had the mean of 3.54 and the S.D. of 0.798. 3. The qualitative results of the investigation of knowledge management format concerning classroom and learning environment management from a group discussion and the workshop participants' suggestions on the development of the format was found to be 3 aspects including (1) urgent problem solving, (2) classroom management, and (3) learning environment management.

Keyword: management, learning environment, small educational institutions

---

^{*}Research Articles

^{**}Lecturer in Faculty of Education in Phetchabun Rajabhat University

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 56 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้รับประโยชน์ จากสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ดำรงชีพ อยู่ได้อย่างปกติ และต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพภาพหรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ การดำเนิน โครงการ หรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะกระทำมิได้เว้นแต่จะได้รับการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อมรวมทั้งได้ห้้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ มาตรา 79 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541: 22)

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องที่ทุกคนควร จะสนใจและตระหนักถึงความสำคัญ เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อทั้งระดับโลก ระดับประเทศ ระดับกลุ่มชนและระดับบุคคล โดยมนุษย์เป็นผู้ที่ทำลายสิ่งแวดล้อมเสียเอง ซึ่งทำให้เกิดสภาวะวิกฤตไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยได้สูญเสียทรัพยากร ธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ไปมากที่สุด เพื่อให้ประเทศไทยก้าวไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ดังนั้น การปลูกจิตสำนึกของเด็กและเยาวชน อันเป็นพืชพันธุ์ใหม่ของแผ่นดินซึ่งโรงเรียนเป็นองค์การสำคัญในการปลูกจิตสำนึกของเด็กและเยาวชนเนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่ที่เด็กจะต้องเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ไม่ต่ำกว่าวันละ 6-7 ชั่วโมง เป็นเวลา 7-12 ปี สิ่งที่พบเห็นในโรงเรียนในระยะยาววัย จะส่งผลเป็นประสพการณ์เพื่อให้เด็กเกิด ชีวิตทัศน์และโลกทัศน์ตลอดชีวิตของเด็กต่อไป กล่าวคือโรงเรียนจะต้องเป็นองค์การที่จัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนและชุมชน

ดังนั้น การจัดการศึกษาสำหรับเด็กต้องมุ่งพัฒนาให้มีจริยคุณครบโดทุกด้าน มีพลังความคิด มีจิตใจเข้มแข็ง และมีพฤติกรรมที่สะสมความดีงาม โดยเฉพาะเด็กประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่มีความเจริญเติบโตด้านสมองสูงสุดกว่าวัยอื่น ๆ และควรมีการพัฒนาสมองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาจึงควรได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธีและเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางสมอง ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การกระตุ้นประสพการณ์ และการปฏิสัมพันธ์ทางบวก ส่งผลให้สมองเรียนรู้ได้ถึงขีดสุดของศักยภาพและเสริมพลังจิตใจให้เข้มแข็ง เกิดพฤติกรรมที่

พึงประสงค์ของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544: 1) การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของรัฐที่จะต้องให้การศึกษามีคุณภาพแก่ประชาชนอย่างกว้างขวางทั่วถึงและเป็นธรรม (ลีปปนันท์ เกตุทัต, 2539: 18) การจัดการศึกษาในระดับนี้จึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบการบริหาร โดยกลุ่มสถานศึกษาและชุมชน เพื่อให้ชุมชนหรือองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษาตั้งแต่การวางแผนและการกำหนดจุดหมายของการจัดการศึกษาและจัดทำหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรท้องถิ่น การกำกับ การควบคุมดูแล ตลอดจนการตรวจสอบคุณภาพและการสนับสนุนทรัพยากรทั้งในด้านภูมิปัญญา องค์ความรู้และการเงิน เพื่อให้การศึกษาของเด็กและเยาวชนในชุมชนเป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างเป็นสุข การมีมาตรฐานยังนำไปสู่การปฏิบัติการศึกษาในบริบทอื่น ๆ เพื่อที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ดังเช่น แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ ต้องนำมาจัดสรร โดยเน้นที่เป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ การทดสอบต้องนำมาใช้เพื่อประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการสังสมความรู้ต่าง ๆ มามากพอสมควรสามารถประเมินกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนนำมาใช้ในการหาคำตอบในการทดสอบนั้นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาและพัฒนาแบบการจัดการความรู้เรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเพชรบูรณ์

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพปัญหาและความต้องการเรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง
2. รูปแบบการจัดการความรู้เรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้อง เป็นไปได้ และมีความเหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ได้สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 11 แห่ง แห่งละ 3 คน รวม 33 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครู และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่เรียนวิชาการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการศึกษา รหัสวิชา EDAD101 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 130 คน รวมทั้งสิ้น 163 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ สภาพปัญหาและความต้องการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการให้บริการ ด้านการจัดการอนุรักษ์ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

ตัวแปรตาม

คือ 1. การจัดสภาพต่างๆ ด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 2. การจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ 3. การจัดที่ให้ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน 4. การให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูล 5. การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียน และชุมชน 6. ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) ได้มาโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการ ทำการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

2. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน การจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ การจัดที่ให้ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน การให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูล การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชน ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน

3. การสังเคราะห์ความรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ “เรื่องการบริหารจัดการความรู้เรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้”

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษา วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้รับจากการวิเคราะห์เนื้อหาในชั้นที่ 1 และจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จ.เพชรบูรณ์ นำข้อสรุปที่ได้มาวิเคราะห์ (Content Analysis) เพื่อให้ได้ตัวแปรที่ต้องการ แล้วนำผลที่ได้ไปพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview)

2. นำแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการ

3. นำแบบสอบถาม จากขั้นที่ 2 ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 11 แห่ง แห่งละ 3 คน รวม 33 คน นักศึกษาที่เรียนรายวิชาการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อม เพื่อการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 130 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 163 คน รวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4. สร้างรูปแบบ เป็นการจัดอบรวมความรู้เรื่องการบริหารจัดการ โดยบูรณาการกับรายวิชาการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ จะเป็นการประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสม จากนั้นนำรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ขนาดเล็ก ที่ได้จากการพัฒนา มายืนยันด้วยวิธีสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจะพิจารณาประเด็นความถูกต้องความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้ได้แนวนโยบายและการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัยโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของคำถามปลายเปิดโดยการสังเคราะห์ แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง และสรุปผลการวิจัยในรูปแบบการบรรยายนำเสนอผลการวิเคราะห์ ในรูปตารางประกอบความเรียง แสดงผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1-5

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพความต้องการของสถานศึกษา

รายการ	ร้อยละ	ระดับ
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน	52.04	ปานกลาง
1. การบริการอาคารเรียน	42.50	ปานกลาง
2. การบริการห้องเรียน	50.00	ปานกลาง
3. การสื่อสาร การจัดการสื่อสารมีปริมาณอุปกรณ์สื่อสาร	63.63	ดี

จากตาราง 1 พบว่า มีสภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 52.04 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดการสื่อสาร มีปริมาณอุปกรณ์สื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือร้อยละ 63.63 อยู่ในระดับดี และด้านการบริการอาคารเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือร้อยละ 42.50 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพความต้องการของสถานศึกษา

รายการ	ร้อยละ	ระดับ
2. ด้านบทบาทของสถานศึกษา	47.76	ปานกลาง
1. การบริการห้องพิเศษ	40.91	ปานกลาง
2. การบริการอาคารประกอบ	47.12	ปานกลาง
3. การให้บริการน้ำดื่ม	42.42	ปานกลาง
4. การส่งเสริมสุขภาพอนามัย	60.60	ปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่า มีสภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดลอมเพื่อการเรียนรู้ ด้านบทบาทของสถานศึกษา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 47.76 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือร้อยละ 60.60 อยู่ในระดับ ปานกลาง และด้านการให้บริการน้ำดื่ม มีค่าต่ำสุดคือ ร้อยละ 42.42 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพความต้องการของสถานศึกษา

รายการ	ร้อยละ	ระดับ
3. ด้านการจัดการอนุรักษ์ส่งเสริมสิ่งแวดลอมเพื่อการเรียนรู้	46.97	ปานกลาง
1. ด้านการจัดการอนุรักษ์	46.97	ปานกลาง
2. การบริการห้องบริการ	45.08	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า มีสภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดลอมเพื่อการเรียนรู้ ด้านการจัดการอนุรักษ์ส่งเสริมสิ่งแวดลอมเพื่อการเรียนรู้ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 46.97 อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดลอม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือร้อยละ 48.86 อยู่ในระดับปานกลางและด้านการจัดบรรยากาศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือร้อยละ 40.00 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์หา $\bar{X}$ การจัดการความรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพ กิจกรรมบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน	3.50	0.664	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จ.เพชรบูรณ์ ด้านการจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพ กิจกรรมบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน คะแนนอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.664)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการจัดมุมประสบการณ์

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การบริหารด้านการจัดมุมประสบการณ์	3.39	0.857	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า สรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จ.เพชรบูรณ์ ด้านการจัดมุมประสบการณ์ มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.39$, S.D. = 0.857)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การบริหารด้านการจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอและสร้างสรรค์ผลงาน	3.52	0.848	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า สรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จ.เพชรบูรณ์ การบริหารด้านการจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน มีคะแนนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.52$, S.D.=0.848)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโรงเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจาก ผู้รู้และแหล่งข้อมูล

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การบริหารโรงเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจาก ผู้รู้และแหล่งข้อมูล	3.47	0.864	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า สรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จ.เพชรบูรณ์ ด้านนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจาก ผู้รู้และแหล่งข้อมูล มีคะแนน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.47$, S.D.=0.864)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านจัดระบบนิเวศวิทยา

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การบริหารโรงเรียนจัดระบบนิเวศวิทยา	3.47	0.769	ปานกลาง

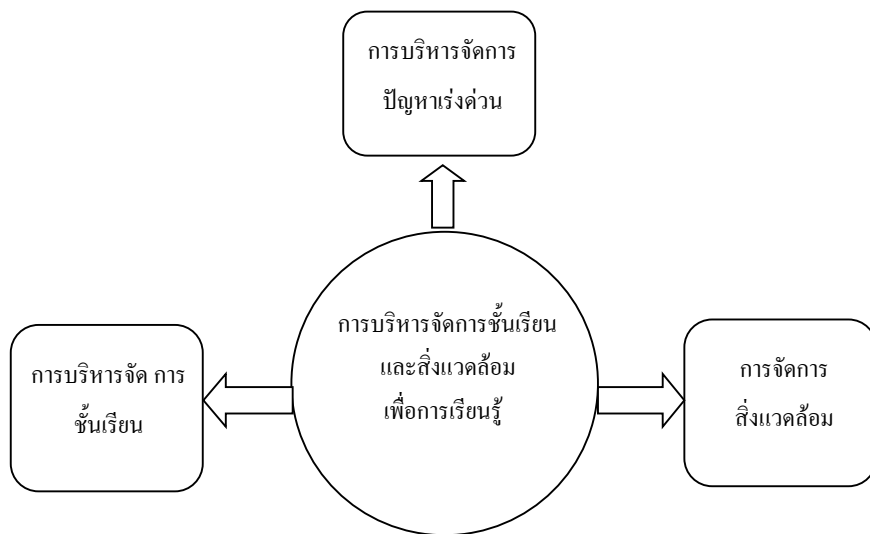
จากตารางที่ 8 พบว่า สรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จ.เพชรบูรณ์ การบริหารด้านจัดระบบนิเวศวิทยา มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.47$, S.D.=0.769)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอนในโรงเรียน

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การบริหารความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอนในโรงเรียน	3.87	0.786	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า สรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จ.เพชรบูรณ์ การบริหารด้านความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอนในโรงเรียน มีคะแนนอยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.87$, S.D.=0.786)

จากการอภิปรายเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบ ของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ พบว่า เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อยพบว่า ได้แบ่งประเด็นสำคัญ ออกเป็น 3 ประเด็นคือ 1. ด้านการจัดการปัญหาเร่งด่วน ได้แก่ ด้านการปรับปรุงอาคารสถานที่ ด้านการพัฒนาปรับปรุงห้องเรียน และห้องพิเศษด้านการพัฒนาปรับปรุงสุขอนามัย 2. ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน ได้แก่ ด้านการจัดมุมประสบการณ์และแหล่งเรียนรู้ด้านความปลอดภัย ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งหมด ด้านงบประมาณ ด้านการประเมินชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อม 3. ด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แยกออกเป็น 2 ส่วนคือ ปัญหาจากภายใน ได้แก่ 1. การขาดแคลนสื่อเทคโนโลยี 2. การขาดแคลนสื่อที่เป็นหนังสือเสริมความรู้ 3. โต๊ะ เก้าอี้ ไม่พอเพียงสำหรับนักเรียน 4. การเกิดมลพิษทางเสียงและทางอากาศ ปัญหาจากภายนอก ได้แก่ 1. สถานศึกษามีพื้นที่ในการดูแลมาก แต่ขาดบุคลากรที่ต้องดูแล 2. อาคารต่างๆ ที่มีอยู่เดิมชำรุดทรุดโทรม 3. อาคารเอนกประสงค์ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน 4. ถนนและสาธารณูปโภคภายในสถานศึกษาไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในฤดูฝน สามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการความรู้เรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methodology) โดยขั้นตอนแรกเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และขั้นตอนสุดท้ายเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อม

เพื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการตอบแบบประเมินส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 45.4 และเพศหญิง จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 54.6 ผู้เข้าร่วมโครงการตอบแบบประเมินส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-24 ปี จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 81.6 และน้อยที่สุดอายุ 36-45 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 มีระดับการศึกษามากที่สุดคือ ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 63.2 และน้อยที่สุดระดับปริญญาโท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 เป็นนักศึกษา จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 79.75 และรองลงมาและมีจำนวนเท่าๆกันคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และครู อย่างละ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.75 รวมทั้งสิ้น คิดเป็นร้อยละ 20.25

2. มีสภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 52.04 ด้านบทบาทของสถานศึกษาโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 47.76

3. ผลการวิเคราะห์หา $\bar{X}$ การจัดการความรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน พุทธศักราช 2541 พบว่า ด้านการจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพ กิจกรรมบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ข้อ มีผลการดำเนินงาน ด้านกายภาพ กิจกรรมบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน คะแนนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.50, S.D.=0.664$) ด้านการจัดมุมประสบการณ์มีจำนวนทั้งสิ้น 9 ข้อ มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.39, S.D.=0.857$) ด้านการจัดที่ให้ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงานมีคะแนนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.52, S.D.=0.848$) ด้านนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูล มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.47, S.D.=0.864$) ด้านจัดระบบนิเวศวิทยา มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.47, S.D.=0.769$) ด้านความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอนในโรงเรียน มีคะแนนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.87, S.D.=0.786$)

4. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ จากการอภิปรายเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบ ของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ พบว่า เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบหลักพบว่า ได้แบ่งประเด็นสำคัญออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1. ด้านการจัดการปัญหาเร่งด่วน 2. ด้านบริหารจัดการชั้นเรียนและ 3. ด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ที่สถานศึกษาขนาดเล็กจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 21

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ในรายวิชา EDAD 101 การบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ ภาควิชาการศึกษาที่ 1/2557 ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 163 คน อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิเคราะห์สภาพความต้องการของสถานศึกษา พบว่า มีสภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 52.04 ด้านบทบาทของสถานศึกษา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 47.76 และทฤษฎี วราห์คำ (2554: 74) ด้านการจัดการอนุรักษ์ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของทฤษฎี วราห์คำ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม กทม. ซึ่งเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ กล่าวว่า การจัดทำ หรือจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนวิธีการสอน ก็เป็นส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เพราะองค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนที่ละเอียดอ่อน มีความสำคัญเท่าเทียมกับเนื้อหาวิชา และจุดประสงค์การเรียน ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกใช้สภาพแวดล้อมในการเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศที่ยกย่อง หรือส่งเสริมความสำคัญของ ผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกมีส่วนร่วม พงศ์ศิริ จันทิวาสัน (2546: 76) ในส่วนของการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนตามความเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนต่างเห็นถึงความสำคัญของการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนว่าเป็นกิจกรรมที่มีผลต่อคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา แนวทางสำคัญในการที่จะส่งเสริมและพัฒนากิจการศึกษากิจการเพื่อการศึกษา ระบุการปฏิบัติงานในสถานศึกษาและการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้น การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จึงมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเจริญงอกงามทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นอย่างมาก โรงเรียนจึงต้องจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและห้องเรียนจะเป็นทางหนึ่งที่จะเสริมขวัญกำลังใจให้ครูได้ปฏิบัติงานด้วย

ความพึงพอใจตลอดจนสนับสนุนให้นักเรียนมีพฤติกรรมในทางที่พึงปรารถนาเพิ่มขึ้นอีกด้วย เบอร์เซทท์กล่าวว่า เจตคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 5 และ 6 พบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อเจตคติของนักเรียน คือ การสอนของครู การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน และสิ่งเร้าภายนอก เช่น ภาพยนตร์ เป็นต้น ตัวการสำคัญที่ส่งผลถึงเจตคติของนักเรียน เขาได้เน้นว่าองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่จะเป็นตัวเปลี่ยนแปลงเจตคติของนักเรียนคือ การได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

2. การจัดการความรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน พุทธศักราช 2541 ผลการวิเคราะห์หา $\bar{X}$ การจัดการความรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน พุทธศักราช 2541 พบว่า ด้านการจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพ กิจกรรมบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ข้อ มีผลการดำเนินงาน ด้านกายภาพ กิจกรรมบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน คะแนนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.664) ด้านการจัดมุมประสบการณ์มีจำนวนทั้งสิ้น 9 ข้อ มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.39$, S.D.=0.857) ด้านการจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงานมีคะแนนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.52$, S.D.=0.848) ด้านนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูล มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.47$, S.D.=0.864) ด้านจัดระบบนิเวศวิทยา มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.47$, S.D.=0.769) ด้านความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอนในโรงเรียน มีคะแนนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.87$, S.D.=0.786) ทั้งนี้ พงศ์ศิริ จันทิวาสน์ (2546: 77) ได้ทำวิจัยเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน ที่พบว่ามีทั้งที่สัมพันธ์กันและไม่สัมพันธ์กันนั้น การจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพ กิจกรรมบรรยากาศ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ การตอบสนอง การจัดระบบ และการเห็นคุณค่าอย่างมี แต่ไม่สัมพันธ์กับการสร้างกิจนิสัย พรลักษ์ณ์ สว่างศรี (2543: 58) ผลกระทบที่เกิดขึ้นในการนำมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา โครงการนำร่องสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโรงเรียนสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นอย่างมาก มีอิทธิพลต่อชีวิตจิตใจ ความเป็นอยู่ ดังนั้น การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม โรงเรียนจึงมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเจริญงอกงามทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นอย่างมาก โรงเรียนจึงต้องจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการสอน ดังนั้น โรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพที่เน้นกิจกรรม บรรยากาศ การจัดการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม การจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน มีความสัมพันธ์กับ การรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบ และการสร้างกิจนิสัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ากิจกรรมการจัดมุมประสบการณ์

ต่างๆในห้องเรียน สามารถสร้างเสริมให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ พงศ์ศิริ จันทิวาสัน (2546: 78) การจัดมุมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาการทางภาษา การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและเข้าใจธรรมชาติของเด็ก การจัดห้องเรียนสะอาด เป็นระเบียบและปลอดภัย การจัดห้องเรียนให้มีสภาพบรรยากาศที่อบอุ่น ใ้ร่าให้เด็กอยากเรียนรู้ การจัดห้องเรียนให้สะดวกต่อการจัดกิจกรรมทั้งกิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมคู่ และกลุ่มใหญ่ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนจึงควรสนับสนุนให้ครูและนักเรียนได้มีการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนมากยิ่งขึ้นและหลากหลายทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากมุมประสบการณ์ในการสร้างความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน รวมถึงการสร้างคุณลักษณะนิสัยที่ดี วินัย วิระวัตนานนธ์ (2539) การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงานเป็นกิจกรรมที่ดีสามารถส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนมีการแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์ และมีพฤติกรรมในรับรู้ ตอบสนอง และคิดได้อย่างเป็นระบบ การนำแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนต่างๆ ทั้ง บุคคล องค์กร วัฒนธรรม และอื่นมาประยุกต์ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน หรือนำนักเรียนออกไปสู่แหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนได้พบกับประสบการณ์จริง ก็จะสร้างเสริมพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ เนิสค์ (1975: 4272-4274) การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชนว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนหรืออาจเป็นเพราะว่า ในการจัดการเรียนการสอนนั้นครูเพียงสอนให้นักเรียนรู้จักเรื่องระบบนิเวศวิทยา แต่ไม่ได้จัดหรือส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และช่วยจัดระบบนิเวศวิทยาทั้งในโรงเรียนและชุมชน ผลการวิจัยจึงปรากฏว่า การจัดระบบนิเวศวิทยา ไม่สัมพันธ์กับการตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบ และการสร้างกิจนิสัยของนักเรียน ซึ่ง วอล โคสซ์ (1972) ได้สำรวจโครงการสิ่งแวดล้อมและนิเวศวิทยาในโรงเรียนประถม ศึกษา 14 โรงเรียน ในมลรัฐอิลลินอยส์ โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง พบว่า วิธีสอนควรใช้สื่อหลายชนิดและศึกษานอกสถานที่ หลักสูตรควรเน้นการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ ด้านความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กับการตอบสนอง การรับรู้การเห็นคุณค่า การจัดระบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สัมพันธ์กับการสร้างกิจนิสัยแสดงว่า การแสดงออกของครูต่อนักเรียน เป็นการแสดงออกถึงคุณลักษณะของครูที่ดีที่ได้แสดงออกในการจัดการเรียนการสอน ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ ท่าทาง พฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้มีคุณธรรม และเป็นตัวอย่างที่ดีนั้น มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมที่ดีของนักเรียน พงศ์ศิริ จันทิวาสัน (2546: 80)

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ จากการอภิปรายเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบ ของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ พบว่า เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบหลักพบว่า ได้แบ่งประเด็นสำคัญออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1. ด้านการจัดการปัญหาเร่งด่วน 2.

ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน และ 3. ด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ที่สถานศึกษาขนาดเล็กจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 21 ผลการยืนยันรูปแบบการจัดการความรู้เรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบการจัดการความรู้เรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์ และความถูกต้องครอบคลุมสอดคล้องกับทฤษฎี หลักการ แนวคิดตามกรอบการวิจัย โดยทุกท่าน มีความเห็นว่าแต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมมาก เพราะเป็นองค์ประกอบที่ครอบคลุมงานต่างๆ ภายในโรงเรียนและสามารถต่อยอดไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้องค์ประกอบทุกตัวเหมาะสมในการผลักดันการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศให้มีความเป็นสากล เนื่องจากมีความครอบคลุมการบริหารจัดการศึกษาทุกด้านตั้งแต่จัดทำแผนกลยุทธ์ จัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาผู้บริหารและการบริหารจัดการในโรงเรียนอย่างเป็นระบบเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนมีการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ ความเป็นไปได้มากเพราะตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบเขียนนำเสนอเป็นรูปธรรมง่ายต่อการนำสู่การปฏิบัติและองค์ประกอบทุกองค์ประกอบจะมาจากพื้นฐานการดำเนินงานการพัฒนาการศึกษาอยู่แล้ว ดังนั้นการพัฒนาลingkunganเพื่อการเรียนรู้ จึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาแบบบูรณาการ รวมถึงกระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ดังนั้น จากการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ 1.สภาพปัญหาและความต้องการเรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง และ 2. รูปแบบการจัดการความรู้เรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังนั้นเพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาสภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. สถานศึกษาควรมีแผนปฏิบัติงาน ในแต่ละแผนงานเพื่อเป็นแนวทางและเป็นคู่มือเพื่อให้การปฏิบัติดำเนินไปตามลำดับขั้น มีข้อมูลสารสนเทศ และองค์ความรู้ที่ถูกต้อง แม่นยำ ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์น่าเชื่อถือ และสามารถพยากรณ์อนาคตได้
2. สถานศึกษาควรมีกำหนดนโยบายในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุง และแก้ไข ขั้นตอนการดำเนินงานให้ครบถ้วนทุกกระบวนการทำงานที่จำเป็น มีผู้รับผิดชอบดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการณ์ทั้งปัจจุบัน และอนาคต

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

1. สถานศึกษาควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านบุคลากร ดังนี้
  - 1.1 การเตรียมความพร้อม ในเรื่องการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ
  - 1.2 การระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อย่างมีส่วนร่วม สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ เพื่อจะได้ข้อมูลที่หลากหลาย
  - 1.3 การเตรียมความพร้อม ในเรื่องการนำแผนงานด้านจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ไปปฏิบัติงานกลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่เป็นปกติ
2. สถานศึกษาควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านงบประมาณเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ
3. สถานศึกษาควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านระเบียบ วิธีปฏิบัติต่าง ๆ จัดทำคู่มือการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้
4. สถานควรมีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และต่อเนื่อง สร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของสภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ เพราะสถานศึกษาเป็นของชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ครั้งนี้มีการต่อยอดและเกิดประโยชน์ในวงการศึกษาระดับต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการสภาพจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ กับสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่เพื่อยกระดับความเป็นเลิศ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านการนำผลการประเมินไปใช้ เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ต่อไป
3. ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านข้อจำกัด สภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป
4. ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านนวัตกรรมการบริหารสภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.(2544). *“เทคนิคพัฒนาจิตพิสัยร่วมกับกระบวนการคิด”* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- พรรณนีย์ วรหาคำ. (2554). *การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม.สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ, กรุงเทพฯ. สารนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- พงศ์ศิริ จันทิวาสน์. (2546). *การจัดการสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี”* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรลักษ์ณ์ สว่างศรี.(2543). *ผลกระทบที่เกิดขึ้นในการนำมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาโครงการนำร่องสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัลลี หลีสันติพงศ์. (2542).การศึกษาพัฒนาตนเองเพื่อชีวิตและสังคมที่ดียิ่ง. *วารสารวิชาการ* 2(100), ตุลาคม: 19.
- วินัย วีระวัฒนานนท์และบานชื่น สีสันผ่อง.(2539). *สิ่งแวดล้อมศึกษา การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.* กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลีปนันท เกตุทัต, ผู้รวบรวม, (2539). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: บมจ.ธนาคารกสิกรไทย,

Berchett, Betty M. (1972). A Descriptive Study of Fourth, Fifth and sixth Grade Students, Attitude Relate to Environmental Problem. *Dissertation Abstract International*. 32 (Febuary 1972), 4439 A.

Noeske, Nancy R, (1975). *A Comparative Study of The Effects of Different Instructional Treatments on Elementary Pupils' Attitudes Toward the Urban Environmental*. Dissertation Abstract International 35970: 4272-4274 A, January.

Walkorz, Vivian A. (1997). A Study of Environmental Ecological Education Program in the Elementary Grades in Selected Cities of Illinois, **Dissertation Abstracts International**, 35 (November 1972): 1997 A.

*****